

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı **Sayın Murat KURUM** tarafından yazılı olarak yanıtlanmasını arz ederim.

Av. Dr. M. Sezgin TANRIKULU
Diyarbakır Milletvekili

Çataldut Köyü sınırları içerisinde planlanan Güneş Enerji Santrali (GES) projesine verilen "ÇED Olumlu" kararının; mera alanlarının kullanımı, köy merkezine yakınlık, hayvancılık faaliyetleri, geçmişte aynı firma tarafından gerçekleştirilen HES projesinin yarattığı çevresel zararlar, orman alanları ve diğer projelerle birlikte oluşacak kümülatif çevresel ve sosyal etkiler bakımından incelenmesi.

Çataldut Köyü sakinleri, köy sınırları içerisinde yapılması planlanan Güneş Enerji Santrali (GES) projesine ve proje hakkında verilen "ÇED Olumlu" kararına itiraz etmektedir.

Köylülerin aktardığı bilgilere göre GES projesinin planlandığı alan, tapu kayıtlarında "hali arazi" olarak görünmekle birlikte fiilen ve uzun yıllardır mera alanı olarak kullanılmaktadır. Köyün temel geçim kaynağının hayvancılık olması nedeniyle söz konusu alanlar yalnızca boş arazi niteliğinde olmayıp köy halkının ekonomik ve sosyal yaşamının temel unsurlarından biridir.

Mera alanlarının enerji yatırımları nedeniyle kullanım dışı bırakılması, hayvancılığın sürdürülebilirliği açısından ciddi sorunlar yaratabilecektir. Zira mera alanlarının daralması, hayvanların otlatılabileceği alanların azalmasına, yem maliyetlerinin yükselmesine, hayvan varlığının azalmasına ve kırsal nüfusun geçim olanaklarının ortadan kalkmasına neden olabilecektir.

Daha da önemlisi, GES projesinin aynı bölgede daha önce gerçekleştirilen diğer enerji ve arazi kullanım projeleriyle birlikte değerlendirilmesi gerekmektedir.

Köylülerin beyanlarına göre, aynı firma tarafından daha önce köy sınırları içerisinde bir Hidroelektrik Santral (HES) projesi gerçekleştirilmiş; HES faaliyetleri sonucunda dere yatağının fiilen kuruduğu, tarımsal üretimin ciddi zarar gördüğü ve bölgede gerçekleştirilen balıkçılık faaliyetlerinin tamamen ortadan kalktığı ileri sürülmektedir.

Ayrıca HES projesi kapsamında bölgede kurulan beton santralinden yayıldığı belirtilen yoğun toz ve çimento kaynaklı kirliliğin bağ ve bahçelere zarar verdiği, çok sayıda meyve ağacının kuruduğu ve toprak verimliliğinin olumsuz etkilendiği ifade edilmektedir.

Söz konusu iddiaların bilimsel ve teknik olarak araştırılması, daha önce gerçekleştirilen HES projesinin çevre, su kaynakları, tarım arazileri, toprak yapısı ve biyolojik çeşitlilik üzerindeki etkilerinin ortaya konulması gerekmektedir.

Bunun yanında bölgede yürütülen ormanlaştırma çalışmaları ve orman parsellerinin köylüler tarafından fiilen kullanılamaması nedeniyle mera ve tarım alanlarının giderek daraldığı ifade edilmektedir. HES projesi, ormanlaştırma faaliyetleri ve şimdi de planlanan GES projesinin birlikte değerlendirilmesi durumunda, köy halkının tarım, hayvancılık ve yaşam alanlarının giderek küçüldüğü görülmektedir.

Planlanan GES alanının köy merkezine yakın olması da ayrıca önem taşımaktadır. Projenin yerleşim alanına yakınlığı; hayvancılık faaliyetleri, otlatma güzergâhları, kırsal peyzaj, güvenlik, günlük yaşam ve köyün gelecekteki gelişim alanları bakımından doğrudan sonuçlar doğurabilecektir.

Bu nedenle yalnızca GES projesinin kendi sınırları içerisindeki etkilerinin değerlendirilmesi yeterli değildir. Aynı bölgede gerçekleştirilen veya planlanan HES, GES, ormanlaştırma, enerji nakil hatları ve diğer arazi kullanım faaliyetlerinin toplam etkilerinin birlikte değerlendirilmesi gerekmektedir.

Çevresel Etki Değerlendirmesi süreçlerinde projelerin yalnızca tek başına ortaya çıkaracağı etkilerin değil, aynı bölgede bulunan diğer projelerle birlikte oluşturabileceği kümülatif çevresel etkilerin de dikkate alınması büyük önem taşımaktadır.

Öte yandan, GES yatırımlarının yenilenebilir enerji üretimi bakımından önemi tartışmasız olmakla birlikte, yenilenebilir enerji yatırımlarının planlanmasında mera, tarım, su kaynakları, biyolojik çeşitlilik, kırsal yaşam ve yerel halkın geçim kaynaklarının korunması da esas alınmalıdır.

Çataldut Köyü sakinleri, GES projesinin hayata geçirilmesi halinde tarım ve hayvancılık faaliyetlerinin sürdürülemez hale geleceğini, köyde yaşamın ekonomik açıdan mümkün olmaktan çıkacağını ve zorunlu göç yaşanabileceğini ifade etmektedir.

Bir enerji yatırımının, o bölgede yaşayan insanların geçim kaynaklarını ortadan kaldırarak kırsal nüfusu yerinden etme riski doğurması halinde, projenin kamu yararı değerlendirmesinin yalnızca enerji üretimi üzerinden yapılmaması; sosyal, ekonomik, çevresel ve kültürel etkilerin birlikte değerlendirilmesi gerekmektedir.

Bu kapsamda, Çataldut Köyü'nde planlanan GES projesine ilişkin ÇED sürecinin ve verilen "ÇED Olumlu" kararının yeniden değerlendirilmesi, projenin mera alanlarına etkisinin ortaya konulması, geçmişte gerçekleştirilen HES projesinin çevresel sonuçlarının araştırılması ve bütün projelerin kümülatif etkilerinin bağımsız ve bilimsel biçimde incelenmesi gerekmektedir.

Bu bağlamda;

1. Çataldut Köyü sınırları içerisinde planlanan GES projesi için verilen "ÇED Olumlu" kararının tarihi ve karar numarası nedir?
2. Söz konusu GES projesinin toplam kurulu gücü, yüzölçümü ve yatırım bedeli ne kadardır?
3. GES projesinin kurulacağı alanın köy merkezine en yakın noktası kaç metredir?
4. Proje alanının tapu ve kadastro kayıtlarındaki niteliği nedir? Proje alanında kaç parsel bulunmaktadır ve bu parsellerin mülkiyet durumu nedir?
5. Tapu kayıtlarında "hali arazi" olarak görülen alanların fiilen mera olarak kullanıldığına ilişkin Bakanlığınıza herhangi bir bilgi, itiraz veya başvuru ulaşmış mıdır?
6. GES projesi kapsamında kullanılacak alanın geçmiş yıllardaki fiili kullanım biçimine ilişkin herhangi bir arazi kullanım araştırması yapılmış mıdır?
7. Proje alanının mera niteliğinde olup olmadığı konusunda Tarım ve Orman Bakanlığı ile ilgili mera komisyonlarından görüş alınmış mıdır? Alınmışsa görüşün içeriği nedir?
8. Söz konusu alanın mera olarak kullanıldığı tespit edilmişse, bu alanın enerji projesi amacıyla kullanımına izin verilmesinin hukuki ve teknik gerekçesi nedir?
9. GES projesi nedeniyle kaç hektar mera alanının kullanım dışı kalması öngörülmektedir?
10. Çataldut Köyü'nde hayvancılığın temel geçim kaynağı olduğu dikkate alınarak, GES projesinin hayvancılık ve köy halkının geçim kaynakları üzerindeki etkisine ilişkin bir sosyal ve ekonomik etki değerlendirmesi yapılmış mıdır?

11. Proje nedeniyle köy halkının hayvanlarını otlatabileceği alanların azalması halinde oluşacak yem maliyeti artışı ve hayvancılıktaki olası kayıplar hesaplanmış mıdır?
12. ÇED raporunda Çataldut Köyü'nün mevcut ekonomik yapısı, hayvancılık faaliyetleri, mera kullanımı ve köylülerin geçim kaynakları hangi veriler üzerinden değerlendirilmiştir?
13. Proje alanının köy merkezine yakınlığı nedeniyle ortaya çıkabilecek gürültü, güvenlik, trafik, peyzaj, elektromanyetik alan, toz ve diğer çevresel etkiler ayrı ayrı değerlendirilmiş midir?
14. GES projesinin Çataldut Köyü'nün gelecekteki yerleşim ve gelişim alanlarını sınırlandırıp sınırlandırmayacağı konusunda bir değerlendirme yapılmış mıdır?
15. Aynı firma tarafından daha önce Çataldut Köyü sınırları içerisinde gerçekleştirildiği belirtilen HES projesinin çevresel etkilerine ilişkin Bakanlığınızın elinde hangi denetim ve izleme raporları bulunmaktadır?
16. Söz konusu HES projesi nedeniyle dere yatağının kuruduğu, tarımsal üretimin ve balıkçılık faaliyetlerinin zarar gördüğü yönündeki iddialar Bakanlığınız tarafından araştırılmış mıdır?
17. HES projesi kapsamında kurulan beton santralinden kaynaklandığı ileri sürülen çimento ve yoğun toz kirliliğinin bağ, bahçe, meyve ağaçları ve tarım toprakları üzerindeki etkilerine ilişkin herhangi bir inceleme yapılmış mıdır?
18. HES projesi nedeniyle zarar gördüğü belirtilen tarım alanları, meyve ağaçları ve su kaynaklarının mevcut durumu Bakanlığınız tarafından tespit edilmiş midir?
19. HES projesi kapsamında meydana geldiği ileri sürülen çevresel zararların giderilmesine yönelik herhangi bir rehabilitasyon çalışması yapılmış mıdır?
20. Çataldut Köyü çevresinde HES, GES, ormanlaştırma faaliyetleri ve diğer enerji yatırımlarının birlikte oluşturduğu kümülatif çevresel etkiler Bakanlığınız tarafından değerlendirilmiş midir?
21. GES projesinin ÇED sürecinde daha önce gerçekleştirilen HES projesinin çevresel etkileri kümülatif etki değerlendirmesine dahil edilmiş midir?
22. Proje alanının çevresindeki orman parsellerinin toplam yüzölçümü ne kadardır? GES projesi ile orman alanları arasında ne kadar mesafe bulunmaktadır?
23. Ormanlaştırma çalışmaları nedeniyle köylülerin fiilen kullandığı mera ve tarım alanlarının daraldığı yönündeki iddialar Bakanlığınız tarafından araştırılmış mıdır?
24. Çataldut Köyü'nde son 20 yıl içerisinde mera, tarım ve orman alanlarının yüzölçümünde meydana gelen değişim tespit edilmiş midir? Varsa yıllara göre değişim nedir?
25. GES projesinin uygulanması halinde köyün toplam tarım, mera ve hayvancılık kapasitesinde meydana gelecek değişim hesaplanmış mıdır?
26. Projenin Çataldut Köyü'nde kırsal nüfusun azalmasına ve zorunlu göçe yol açma ihtimali ÇED sürecinde değerlendirilmiş midir?
27. Köylülerin "GES projesinin hayata geçirilmesi halinde köyü terk etmek zorunda kalacağız" yönündeki beyanları Bakanlığınıza iletilmiş midir?
28. Çataldut Köyü halkının proje konusundaki itirazları ve talepleri ÇED sürecinde hangi aşamalarda ve hangi yöntemlerle değerlendirilmiştir?
29. ÇED sürecinde köy halkının katılımını sağlamak amacıyla gerçekleştirilen Halkın Katılımı Toplantısı yapılmış mıdır? Yapılmışsa toplantının tarihi, katılım sayısı ve toplantı tutanağının içeriği nedir?
30. Halkın Katılımı Toplantısı sırasında köylüler tarafından dile getirilen itirazların hangileri ÇED raporuna yansıtılmıştır?
31. ÇED Olumlu kararının verilmesinden sonra proje alanında Bakanlığınız tarafından herhangi bir yerinde denetim gerçekleştirilmiş midir? Gerçekleştirilmişse denetim tarihi ve sonucu nedir?
32. Projenin uygulanması halinde mera, tarım alanı, su kaynakları, orman ve yaban hayatı üzerinde oluşabilecek zararların önlenmesi için yatırımcı firmaya hangi çevresel yükümlülükler getirilmiştir?

33. GES projesi kapsamında kullanılacak alanın dışında, aynı enerji üretim kapasitesinin tarım ve mera alanlarına daha az zarar verecek alternatif alanlarda gerçekleştirilmesi seçeneği değerlendirilmiş midir?
34. ÇED raporunda alternatif proje alanları değerlendirilmişse, Çataldut Köyü'ne ve mera alanlarına daha uzak alternatiflerin neden tercih edilmediğine ilişkin gerekçe nedir?
35. Bakanlığınız, Çataldut Köyü sakinlerinin itirazlarını dikkate alarak söz konusu "ÇED Olumlu" kararını yeniden incelemeyi veya gerekli görülmesi halinde iptal/revizyon sürecini başlatmayı planlamakta mıdır?
36. Proje alanının fiilen mera olarak kullanıldığı ve GES projesinin köyün hayvancılık faaliyetlerini sürdürülemez hale getireceği tespit edilirse, ÇED Olumlu kararının yeniden değerlendirilmesi gündeme alınacak mıdır?
37. Çataldut Köyü'nde HES, GES ve diğer arazi kullanım faaliyetleri nedeniyle ortaya çıkan sorunların tamamını kapsayan bağımsız ve bütüncül bir çevresel etki incelemesi yapılması planlanmakta mıdır?
38. Bakanlığınız, Çataldut Köyü halkının tarım ve hayvancılığa dayalı kırsal yaşamını sürdürebilmesi için mera alanlarının ve doğal kaynakların korunmasını güvence altına alacak ilave bir çalışma yapacak mıdır?
39. Son olarak; Çataldut Köyü'nde yaşayan yurttaşların yerinden edilmesine veya zorunlu göçe maruz kalmasına yol açabilecek bir enerji yatırımının kamu yararı açısından yeniden değerlendirilmesi ve köylülerin yaşam alanlarının korunması konusunda Bakanlığınızın somut bir çalışması bulunmakta mıdır?